

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 32 och 35 a § lagen om olycksfallsförsäkring

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en sådan ändring av lagen om olycksfallsförsäkring att försäkringstagaren kalenderkvartalsvis kan överföra en lagstadgad olycksfallsförsäkring från en försäkringsanstalt till en annan. För närvarande kan en försäkring överföras bara vid årsskiftet. Enligt propositionen är en överföring ändå inte möjlig under den första försäkringsperioden. En förutsättning för den föreslagna överföringen av en försäkring är att försäkringen sägs upp tre månader före den första dagen i det kvartal då man vill avsluta försäkringen.

Motsvarande revidering gjordes i arbetspensionssystemet vid ingången av detta år. De första försäkringsöverföringarna enligt

det nya systemet har kunnat göras inom arbetspensionsförsäkringen efter utgången av det första kvartalet i år, dvs. den 1 april 2003.

Den lagstadgade olycksfallsförsäkringen och arbetspensionsförsäkringen är viktiga inkomstrelaterade socialförsäkringar. Därför är det motiverat att för deras del eftersträva en så enhetlig praxis som möjligt när det gäller att ordna försäkringsavtal. Härvid måste likväl de särdrag inom den lagstadgade olycksfallsförsäkringen som är utmärkande för skadeförsäkringar beaktas.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 oktober 2003.

MOTIVERING

1. Nuläge

Det är arbetsgivarens skyldighet att ordna trygghet med tanke på olycksfall i arbetet. Denna trygghet ordnas genom att en lagstadgad olycksfallsförsäkring tecknas hos en försäkringsanstalt som bedriver olycksfallsförsäkring. Enligt 32 § 1 mom. lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) ingås försäkringsavtalet för en försäkringsperiod. Försäkringsperioden är ett kalenderår. Ett undantag utgör nya försäkringar som träder i kraft under året. För deras del fortsätter den första försäkringsperioden till utgången av kalenderåret efter det år då försäkringen påbörjades. Efter den första försäkringsperioden fortsätter försäkringen en period, dvs. ett kalenderår, åt gången. I motsats till försäkringsanstalten kan försäkringstagaren om han eller hon så önskar avsluta försäkringen när försäkringsperioden går ut, antingen på grund av att försäkringen inte längre behövs eller på grund av en önskan att föra över försäkringen till en annan försäkringsanstalt. För att försäkringen skall kunna överföras måste försäkringstagaren säga upp försäkringsavtalet senast tre månader innan försäkringsperioden går ut, dvs. senast den sista september. Bestämmelser om försäkringstagarens uppsägningsrätt vid överlåtelse av försäkringsbestånd ingår i 16 a kap. 12 § 1 mom. lagen om försäkringsbolag (1062/1979).

Vid sidan av försäkringar som fortsätter ett kalenderår åt gången kan försäkringsavtal ingås för ett bestämt arbete eller företag som varar en begränsad tid. En sådan lagstadgad olycksfallsförsäkring upphör vid den tidpunkt som har antecknats i försäkringsbrevet. Om det arbete som försäkringstagaren låter utföra fortsätter också efter denna tidpunkt, är försäkringen i kraft tills arbetet faktiskt har upphört. I så fall skall försäkringstagaren likväl senast när försäkringen enligt förhandsuppgifterna borde ha upphört underrätta försäkringsbolaget om att arbetet fortsätter.

Ett försäkringsbolag kan inte säga upp en försäkring t.ex. på grund av ökade risker eller

försumlighet med betalningen av försäkringspremien. En försäkring kan likväl upphöra att gälla om försäkringstagaren konstateras vara medellös vid utmätning av en försäkringspremie eller om försäkringstagarens vistelseort är okänd. Försäkringsavtalet anses då ha upphört att gälla den dag då detta konstaterades.

Försäkringspremien för en försäkringsperiod består enligt 35 a § lagen om olycksfallsförsäkring av en förskottspremie och en utjämningspremie. Överstiger eller understiger den slutliga försäkringspremien beloppet av den uppburna förskottspremien, uppbärs hos försäkringstagaren eller återbärs till honom såsom utjämningspremie skillnaden mellan den slutliga premien och förskottspremien inom en tid som försäkringsanstalten bestämmer. Utjämnningen skall dock ske senast inom ett år efter försäkringsperiodens utgång, om inte något annat följer av lagens 37 §. Den sistnämnda bestämmelsen gäller försäkringsanstaltens rätt att uppskatta försäkringspremien, om arbetsgivaren har lämnat oriktiga uppgifter eller försummat att lämna uppgifter som behövs för fastställandet av försäkringspremien. Den nämnda tiden gäller ändå inte specialtarifferade försäkringar som har upphört, om därom har avtalats med försäkringstagaren. Med specialtarifferade försäkringar avses lagstadgade olycksfallsförsäkringar där de olyckor som inträffar i arbete hos försäkringstagaren direkt påverkar den försäkringspremie som tas ut för försäkringsperioden.

2. Propositionens mål och föreslagna ändringar

I anslutning till regeringsprogrammet och den inkomstpolitiska helhetsuppgörelsen tillsatte social- och hälsovårdsministeriet den 11 oktober 2000 en konkurrensarbetsgrupp med uppgift att utreda det lagstadgade arbetspensionssystemet. Arbetsgruppen skulle bl.a. utreda hur konkurrensen kan ökas inom arbetspensionsförsäkringen och vilka effekterna av

detta skulle bli. Som ett sätt att främja konkurrensen föreslog arbetsgruppen i sin promemoria av den 15 februari 2002 (SHM:s arbetsgruppspromemorior 2001:35) en möjlighet för den försäkringstagare som så önskar att överföra arbetspensionsförsäkringen från en pensionsanstalt till en annan också kalenderkvartalsvis. Då måste likväl en uppsägningstid på tre månader iakttas. Enligt arbetsgruppens förslag kan en försäkring ändå inte överföras en gång till inom ett år från den föregående överföringen eller från det att försäkringen påbörjades.

Den lagstadgade olycksfallsförsäkringen är vid sidan av arbetspensionsförsäkringen en viktig form av inkomstrelaterad socialförsäkring. Olycksfallsförsäkringar säljs ofta till arbetsgivarna samtidigt med arbetspensionsförsäkringar. Försäkringstagarna tecknar ofta dessa försäkringar på samma gång och utifrån ett anbud från samma försäkringssäljare. Därför utredde man inom systemet med olycksfallsförsäkringar om det också inom den lagstadgade olycksfallsförsäkringen vore motiverat och i enlighet med försäkringstagarens intresse att möjliggöra en motsvarande praxis för överföring av dessa försäkringar som i fråga om arbetspensionsförsäkringar. Som ett resultat av utredningen ansågs det ändamålsenligt att övergå till en praxis med överföringar kvartalsvis också inom den lagstadgade olycksfallsförsäkringen. Vid övergången till ny praxis måste det likväl beaktas att den lagstadgade olycksfallsförsäkringen utgör en skadeförsäkring samt att vissa särdrag är förknippade med försäkringspremie-systemen.

Därför föreslås en sådan ändring av 32 § 1 mom. lagen om olycksfallsförsäkring att också den lagstadgade olycksfallsförsäkringen kan överföras från en försäkringsanstalt till en annan kvartalsvis. Ett försäkringsavtal som gäller lagstadgad olycksfallsförsäkring skall också i fortsättningen ingås för en försäkringsperiod åt gången, om inte försäkringstagaren säger upp avtalet. Precis som för närvarande är försäkringsperioden ett kalenderår, utom när det är fråga om en försäkring som träder i kraft under kalenderåret. Då löper den första försäkringsperioden inte ut förrän i slutet av det kalenderår som följer på det år då försäkringen påbörjades. Försäk-

ringstagaren kan säga upp försäkringen så att den upphör den sista dagen i mars, juni, september eller december. Försäkringen skall sägas upp senast tre kalendermånader före de ovan nämnda dagarna för försäkringens upphörande.

Den lagstadgade olycksfallsförsäkringen är en skadeförsäkring. Därför bestäms försäkringspremien per försäkringsperiod och, beroende på försäkringspremie-systemet, genom att försäkringstagarens egen olycksstatistik påverkar försäkringspremiens belopp. Till denna del skiljer sig den lagstadgade olycksfallsförsäkringen väsentligen från den lagstadgade arbetspensionsförsäkringen. Den lagstadgade olycksfallsförsäkringen baserar sig på ett fonderande försäkringssystem och utgör en försäkringsrörelse som på grund av variationerna i skadekostnader leder till ersättningsansvar som det ibland är svårt att uppskatta med försäkringsmatematiska metoder. För att tillräcklig tillgång till information som behövs för fastställandet av premien för en försäkring som överförs från en försäkringsanstalt till en annan skall kunna säkerställas är det motiverat att försäkringsanstalten får en bild av försäkringstagarens risknivå som så väl som möjligt stämmer överens med verkligheten.

Försäkringspremien för en lagstadgad olycksfallsförsäkring och den försäkringstagarspecifika ersättningsstatistik som ligger till grund för premien är mest tillförlitliga om de används kalenderårsvis. Detta beror inte bara på att försäkringstagarnas redovisningsperioder vanligen har en rytm som följer kalenderåret, utan också på att de uppgifter som behövs för den försäkringsmatematiska uppskattningen av försäkringsanstaltens ersättningsansvar vanligen är mest tillförlitliga att använda just i samband med försäkringsanstaltens eget kalenderårsbokslut. För att risknivån skall kunna bedömas tillräckligt väl måste det ses till att kontinuiteten i fråga om insamlingen av statistiskt material om försäkringarna tryggas och de osunda drag som ibland är förknippade med byte av försäkringsanstalt förebyggs. Därför föreslås att en försäkring ändå inte kan sägas upp så att den upphör under den första försäkringsperioden.

Med första försäkringsperiod avses vid sidan av den första försäkringsperioden för en

ny försäkring som påbörjas också den första försäkringsperioden i en ny försäkringsanstalt, om försäkringen har överförts från en försäkringsanstalt till en annan. På så sätt samlas alltid ersättningsstatistik om försäkringstagaren för en period om minst ett kalenderår vid varje försäkringsanstalt. Därför styr propositionen också försäkringstagarens försäkringsperioder på ett sådant sätt att de efter den första perioden följer kalenderårets rytm. Försäkringsanstalter som bedriver lagstadgad olycksfallsförsäkring är enligt 35 § 3 mom. lagen om olycksfallsförsäkring skyldiga att vid överföring av en obligatoriskt specialtarifferad försäkring överlåta ersättningsuppgifter som gäller denna försäkring till det försäkringsbolag som övertar försäkringen. Med den föreslagna lagändringen strävar man efter att inom hela systemet garantera tillgången på och kontinuiteten hos information som gäller fastställandet av risknivån.

Det föreslagna överföringsförfarandet gäller bara försäkringar enligt 32 § 1 mom. som är avsedda att vara fortlöpande och för vilka försäkringsperioden bestäms enligt kalenderåret. Däremot gäller det inte försäkringar vars giltighetstid bestäms enligt hur länge arbetet eller företaget varar.

När en försäkring upphör under försäkringsperioden på grund av att den har sagts upp, har försäkringstagaren rätt till återbäring av försäkringspremien till den del de premier som försäkringsanstalten redan har fått hänföra sig till den återstående delen av försäkringsperioden för den försäkring som upphör under försäkringsperioden. I den försäkringspremie som återbärs går det då att separat beakta de särskilda driftskostnader som det överlåtande försäkringsbolaget har orsakats sedan den aktuella försäkringsperiodens början.

Enligt förslaget kan en försäkring, avvikande från nuläget, upphöra under försäkringsperioden, som löper ut vid utgången av kalenderåret. Därför föreslås en sådan ändring av 35 a § lagen om olycksfallsförsäkring att tidsfristen på ett år för uppbärandet eller återbärandet av utjämningspremien kopplas till försäkringens upphörande när försäkringen har upphört under försäkringsperioden. I

paragrafen kvarstår en längre tidsfrist i fråga om specialtarifferade försäkringar som har upphört.

3. Propositionens verkningar

Syftet med propositionen är att öka den ekonomiska konkurrensen mellan försäkringsanstalterna genom att tillåta en friare praxis än för närvarande när det gäller att överföra försäkringar. Lagförslaget gör det också lättare för arbetsgivaren att uppfylla sina förpliktelser i anslutning till socialförsäkringarna i och med att praxis för överföring av försäkringar görs enhetlig med praxis i fråga om arbetspensionsförsäkringar.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen har Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT rf, Palvelutyönantajat ry, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf, Akava rf och Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund rf hörts.

5. Ikraftträdande

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2003. På så sätt kan en lagstadgad olycksfallsförsäkring tidigast från och med den 1 april 2004 överföras under kalenderåret enligt det nya systemet.

6. Lagstiftningsordning

Regeringens uppfattning är att den föreslagna lagändringen inte kränker de grundläggande fri- och rättigheterna enligt grundlagen och inte heller i övrigt strider mot grundlagen. Lagförslaget kan således behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om ändring av 32 och 35 a § lagen om olycksfallsförsäkring**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 augusti 1948 om olycksfallsförsäkring (608/1948) 32 § 1 mom. och 35 a §, sådana de lyder i lag 483/2001, som följer:

32 §

Försäkringsavtalet ingås att fortlöpa en försäkringsperiod åt gången. Försäkringsperioden är ett kalenderår. I fråga om en försäkring som träder i kraft under året löper den första försäkringsperioden likväl inte ut förrän den sista dagen av det kalenderår som följer på det år då försäkringen påbörjades. Försäkringstagaren kan skriftligen säga upp försäkringsavtalet så att det upphör att gälla den sista dagen i mars, juni, september eller december, dock inte förrän den första försäkringsperioden har löpt ut. Avtalet skall sägas upp senast tre kalendermånader före de ovan nämnda dagarna för avtalets upphörande. I fråga om försäkringstagarens uppsägningsrätt vid överlåtelse av försäkringsbestånd gäller emellertid vad som bestäms i 16 a kap. 12 § 1 mom. lagen om försäkringsbolag.

35 a §

Försäkringspremie för en försäkringsperiod består av en förskottspremie och en utjämningspremie. Det som i 35 § 2 mom. bestäms om försäkringspremie gäller på motsvarande sätt också förskottspremien. För

säkringsperiodens förskottspremie skall betalas inom en tid som försäkringsanstalten bestämmer. Överstiger eller understiger den slutliga försäkringspremie för försäkringsperioden beloppet av den uppburna förskottspremien, uppbärs hos försäkringstagaren eller återbärs till honom såsom utjämningspremie skillnaden mellan den slutliga premien och förskottspremien inom en tid som försäkringsanstalten bestämmer. Utjämningspremie skall likväl uppbäras eller återbäras senast inom ett år efter försäkringsperiodens utgång eller, om försäkringen har upphört under försäkringsperioden, inom ett år efter att försäkringen upphörde, om inte något annat följer av 37 § 2 mom. I fråga om specialtarifferade försäkringar som har upphört får denna tid, om därom har avtalats med försäkringstagaren, vara längre än ett år, dock högst tre år. I försäkringsvillkoren kan försäkringsanstalten fastställa beloppet av den minsta utjämningspremie som uppbärs eller återbärs. Beloppet får vara högst 8,41 euro.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 6 juni 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Sinikka Mönkäre*

Lag

om ändring av 32 och 35 a § lagen om olycksfallsförsäkring

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 augusti 1948 om olycksfallsförsäkring (608/1948) 32 § 1 mom. och 35 a §, sådana de lyder i lag 483/2001, som följer:

Gällande lydelse

32 §

Försäkringsavtalet ingås för en försäkringsperiod. Försäkringsperioden är ett kalenderår, om det inte gäller en försäkring som träder i kraft under året, varvid den första försäkringsperioden löper ut vid utgången av kalenderåret efter det år då försäkringen påbörjades. Därefter fortsätter försäkringen en period åt gången, om inte försäkringstagaren skriftligen säger upp försäkringen senast tre månader innan försäkringsperioden går ut. I fråga om försäkringstagarens uppsägningsrätt vid överlåtelse av försäkringsbestånd gäller emellertid vad som bestäms i 16 a kap. 12 § 1 mom. lagen om försäkringsbolag.

35 a §

Försäkringspremien för en försäkringsperiod består av en förskottspremie och en utjämningspremie. Det som i 35 § 2 mom. bestäms om försäkringspremie gäller på motsvarande sätt också förskottspremien. Försäkringsperiodens förskottspremie skall betalas inom en tid som försäkringsanstalten bestämmer. Överstiger eller understiger den slutliga försäkringspremien för försäkringsperioden beloppet av den uppburna förskottspremien, uppbärs hos försäkringstagaren eller återbärs till honom såsom utjämningspremie skillnaden mellan den slutliga

Föreslagna lydelse

32 §

Försäkringsavtalet ingås att *fortlöpa en försäkringsperiod åt gången*. Försäkringsperioden är ett kalenderår. *I fråga om en försäkring som träder i kraft under året löper den första försäkringsperioden likväl inte ut förrän den sista dagen av det kalenderår som följer på det år då försäkringen påbörjades. Försäkringstagaren kan skriftligen säga upp försäkringsavtalet så att det upphör att gälla den sista dagen i mars, juni, september eller december, dock inte förrän den första försäkringsperioden har löpt ut. Avtalet skall sägas upp senast tre kalendermånader före de ovan nämnda dagarna för avtalets upphörande.* I fråga om försäkringstagarens uppsägningsrätt vid överlåtelse av försäkringsbestånd gäller emellertid vad som bestäms i 16 a kap. 12 § 1 mom. lagen om försäkringsbolag.

35 a §

Försäkringspremien för en försäkringsperiod består av en förskottspremie och en utjämningspremie. Det som i 35 § 2 mom. bestäms om försäkringspremie gäller på motsvarande sätt också förskottspremien. Försäkringsperiodens förskottspremie skall betalas inom en tid som försäkringsanstalten bestämmer. Överstiger eller understiger den slutliga försäkringspremien för försäkringsperioden beloppet av den uppburna förskottspremien, uppbärs hos försäkringstagaren eller återbärs till honom såsom utjämningspremie skillnaden mellan den slutliga

Gällande lydelse

premien och förskottspremien inom en tid som försäkringsanstalten bestämmer, dock senast inom ett år efter försäkringsperiodens utgång, om inte något annat följer av 37 §. I fråga om specialtarifferade försäkringar som har upphört får denna tid, om därom har avtalats med försäkringstagaren, vara längre än ett år, dock högst tre år. I försäkringsvillkoren kan försäkringsanstalten fastställa beloppet av den minsta utjämningspremie som uppbärs eller återbärs. Beloppet får vara högst 8,41 euro.

Föreslagen lydelse

premien och förskottspremien inom en tid som försäkringsanstalten bestämmer. *Utjämningspremien skall likväl uppbäras eller återbäras senast inom ett år efter försäkringsperiodens utgång eller, om försäkringen har upphört under försäkringsperioden, inom ett år efter att försäkringen upphörde*, om inte något annat följer av 37 § 2 mom. I fråga om specialtarifferade försäkringar som har upphört får denna tid, om därom har avtalats med försäkringstagaren, vara längre än ett år, dock högst tre år. I försäkringsvillkoren kan försäkringsanstalten fastställa beloppet av den minsta utjämningspremie som uppbärs eller återbärs. Beloppet får vara högst 8,41 euro.

Denna lag träder i kraft den 200 .